KEBERKESANAN PROGRAM BIMBINGAN PEMBELAJARAN SOSIO-EMOSI (PSE) TERHADAP PENINGKATAN KOMPETENSI DALAM KALANGAN KANAK-KANAK SEKOLAH RENDAH

JUSIAH BINTI IDANG

FAKULTI PSIKOLOGI DAN PENDIDIKAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2022

KEBERKESANAN PROGRAM BIMBINGAN PEMBELAJARAN SOSIO-EMOSI (PSE) TERHADAP PENINGKATAN KOMPETENSI DALAM KALANGAN KANAK-KANAK SEKOLAH RENDAH

JUSIAH BINTI IDANG

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

TESIS INI DISERAHKAN UNTUK MEMENUHI KEPERLUAN PENGIJAZAHAN IJAZAH DOKTOR FALSAFAH

FAKULTI PSIKOLOGI DAN PENDIDIKAN
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH
2022

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BORANG PENGESAHAN STATUS TESIS

JUDUL : **KEBERKESANAN PROGRAM BIMBINGAN PEMBELAJARAN SOSIO-EMOSI (PSE) TERHADAP PENINGKATAN KOMPETENSI DALAM KALANGAN KANAK-KANAK SEKOLAH RENDAH**

IJAZAH : **DOKTOR FALSAFAH PSIKOLOGI**

BIDANG : **PSIKOLOGI**

Saya **JUSIAH BINTI IDANG**, Sesi **2012-2022**, mengaku membenarkan tesis Doktoral ini disimpan di Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

1. Tesis ini adalah hak milik Universiti Malaysia Sabah
2. Perpustakaan Universiti Malaysia Sabah dibenarkan membuat salinan untuk tujuan pengajian sahaja.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan tesis ini sebagai bahan pertukaran antara institusi pengajian tinggi.
4. Sila tandakan (/):

[ ]	SULIT	(Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub di dalam AKTA RAHSIA 1972)
[ ]	TERHAD	(Mengandungi maklumat TERHAD yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan dijalankan)
[/]	TIDAK TERHAD	

Disahkan Oleh,

JUSIAH BINTI IDANG
PP1211019T

(Tandatangan Pustakawan)

Tarikh :30 September 2022

(Prof. Dr. Murnizam Hj. Halik)
Penyelia Utama

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGAKUAN

Karya ini adalah hasil kerja saya sendiri kecuali nukilan, ringkasan dan rujukan yang tiap-tiap satunya telah saya jelaskan sumbernya.

25 Mac 2022

Jusiah Binti Idang
PP1211019T

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

PENGESAHAN

NAMA : **JUSIAH BINTI IDANG**

NO. MATRIK : **PP1211019T**

TAJUK : **KEBERKESANAN PROGRAM BIMBINGAN PEMBELAJARAN SOSIO-EMOSI (PSE) TERHADAP PENINGKATAN KOMPETENSI DALAM KALANGAN KANAK-KANAK SEKOLAH RENDAH**

IJAZAH : **DOKTOR FALSAFAH PSIKOLOGI**

BIDANG : **PSIKOLOGI**

TARIKH VIVA : **25 MAC 2022**

DISAHKAN OLEH;

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Tandatangan

1. **PENYELIA UTAMA**
   Prof. Dr. Murnizam Hj. Halik ______________________________

2. **PENYELIA BERSAMA**
   Dr. Puteri Hayati Megat Ahmad ______________________________

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi syukur dan puji kepada Tuhan yang telah mengurniakan ilmu, kekuatan, dan kemampuan dalam menempuh satu usaha yang panjang dan penuh cabaran sepanjang mempersiapkan tesis ini. Dengan bantuan-Nya, tesis ini akhirnya berjaya disiapkan dan sedia untuk dimanfaatkan oleh pendokong ilmu sekalian.

Pertamanya, dengan penuh tulus ikhlas, saya mendedikasikan tesis ini teristimewa buat mendiang ayahanda Idang Dunggok dan mendiang adinda Juraidah Iddang. Meskipun sudah tidak lagi bersama, namun kalian terus hidup dalam diri dan memori saya.

Sekalung penghargaan dan terima kasih diucapkan kepada penyelia tesis, Profesor Dr. Murnizam Hj. Halik dan Profesor Madya Dr. Puteri Hayati Megat Ahmad yang telah memainkan peranan profesional dalam membantu dan memudahkan penyeliaan termasuk urusan membuat keputusan.

Seterusnya, tidak pernah akan dilupakan, buat insan-insan yang sentiasa ada di sisi, yang menyumbang secara luaran dan dalaman sepanjang perjalanan kerjaya sehingga terhasil tesis yang amat bermakna ini. Terima kasih tidak terhingga;

Buat mama tersayang Dismah Imbari, yang banyak memberikan kata-kata hikmat yang menjadi pedoman ketika menempuhi onak dan duri serta sentiasa mendoakan kejayaan serta kesejahteraan sejak semula hinggalah sekarang.

Buat suami tercinta, Okoro Franklin Obinna @ Daniel Chukunyewe serta anak gadis saya yang turut memahami, Dessy Emma Okoro. Demikian juga, buat kakanda Justinah, adinda Joanna, serta Jasidah yang turut menyumbang banyak perkara sepanjang proses menyiapkan tesis ini. Tidak lupa juga kepada para adinda yang lain, Juraini, Ridzuan Alfred @ Joe, serta Bernadus @ Ben atas doa yang tidak kunjung padam sebagai tanda sokongan demi kejayaan bersama. Terima kasih juga kepada anak-anak buah yang juga merupakan anak-anak jagaan saya, Feddye Junior, Felsie Joyce, Christie Mathilda, dan Chelsea Sunduan yang selalu bersama saya waktu susah dan senang.

Ribuan terima kasih juga ditujukan kepada mantan dekan, Prof. Dr. Ismail Ibrahim, Prof. Dr. Hj. Mohd. Dahlan Hj. A. Malek, Prof. Dr. Sabariah Sahrif serta mantan Timbalan Dekan (Penyelidikan dan Inovasi) Prof. Madya Dr. Balan Rathakrishnan yang telah memudahkan urusan semasa belajar. Setinggi penghargaan juga buat Jabatan Pendidikan Negeri Sabah yang membantu melancarkan urusan mengumpul data-data penting melalui usahasama dengan pihak sekolah yang terlibat dalam kajian yang dijalankan. Tidak dilupakan, buat rakan-rakan pensyarah daripada Program Kaunseling dan Program Pendidikan Awal Kanak-kanak yang sentiasa bertolak ansur dalam tugasan kerana memahami situasi semasa belajar. Penghargaan khusus dihadiahkan buat orang perseorangan – adik Hanisah Halim, adik Abdul Adib Asnawi, serta sesiapa yang tidak tersebut namanya, di atas sumbangan yang tidak kurang pentingnya dan saya sentiasa mensyukuri kehadiran anda.

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Akhir kalam, teristimewa buat Universiti Malaysia Sabah, ***"my intellectual home for the past 16 years, you allowed me to express myself, to grow and to achieve! I will fly your flag high always and forever."*** Terima kasih buat semua.

Jusiah Binti Idang
25 Mac 2022

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk membina dan menguji keberkesanan modul program bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) yang bermatlamat untuk meningkatkan tahap kompetensi sosio-emosi kanak-kanak yang terbukti amat penting untuk fasa awal kanak-kanak. Alat pengukuran *'the Social Emotional Assets and Resilience Scales"* (SEARS) yang mengandungi empat (4) subskala iaitu regulasi kendiri (*self-regulation*), tanggungjawab (*responsibility*), kompetensi sosial (*social competency*), dan empati (*empathy*) telah digunakan untuk mengukur objektif kajian. Secara khususnya, kajian ini ingin menguji tahap *(tier)* kompetensi sosio-emosi kanak-kanak pada sebelum dan selepas pelaksanaan program bimbingan PSE daripada perspektif penilaian kendiri dan penilaian guru. Kajian ini menggunakan kaedah kuasi eksperimen multi lokasi yang melibatkan 125 orang kanak-kanak dari sekolah rendah di daerah Inanam, Kota Kinabalu, Sabah yang telah dibahagikan kepada dua kumpulan iaitu kumpulan rawatan (65 orang) dan kumpulan kawalan (60 orang). Di peringkat awal, kanak-kanak menduduki ujian pra, diikuti dengan program bimbingan PSE selama 12 minggu dan diakhiri dengan ujian pasca. Bagi tujuan analisis data, ujian statistik deskriptif (kekerapan dan peratusan) dan ujian statistik inferensi (ujian *non parametric* iaitu ujian *Wilcoxon signed-rank*, ujian *Mann Whitney* dan Ujian t sampel bebas) telah dijalankan untuk mengesahkan hipotesis yang dibina. Hasil analisa, dapatan menunjukkan program bimbingan PSE secara umumnya telah berjaya meningkatkan tahap kompetensi sosio-emosi apabila berlakunya pertambahan responden Tier 1 (kefungsian sederhana hingga tinggi) sebanyak 38.4% (penilaian kendiri) dan 16.9% (penilaian guru) selepas mengikuti program. Pada masa yang sama, program ini juga berjaya mengurangkan peratusan responden dalam Tier 3 (berisiko tinggi) sebanyak 26.1% (penilaian kendiri) dan 10.7% (penilaian guru). Bagi penelitian subskala, program bimbingan PSE berhasil meningkatkan tahap kompetensi bagi subskala regulasi kendiri sebanyak 13.9%, kompetensi sosial (29.2%), tanggungjawab (20%), dan empati (21.5%). Tuntasnya, implikasi terbesar dari kajian ini ialah apabila terhasilnya sebuah modul pembelajaran sosio-emosi yang menonjolkan aplikasi teori-teori dan konsep psikologikal sehingga dapat memberi kesan positif terhadap perkembangan diri kanak-kanak melalui peningkatan tahap kompetensi sosio-emosi secara sistematik dan berstruktur.

Kata Kunci: kemahiran sosio-emosi, kompetensi sosio-emosi, Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE), program bimbingan, kanak-kanak sekolah rendah, SEARS-C, SEARS-T

ABSTRACT

THE EFFECTIVENESS OF THE SOCIOEMOTIONAL LEARNING (SEL) PROGRAM IN ENHANCING SOCIOEMOTIONAL COMPETENCIES AMONG PRIMARY SCHOOL CHILDREN

This study aims to build and test the effectiveness of Socioemotional Learning (SEL) modules that aim to improve the level of children's socioemotional competence which has proven to be very important for the early stages of childhood but still lacks attention especially in national educational institutions. . The measurement tool "The Social Emotional Assets and Resilience Scales" (SEARS) which contains four (4) subscales namely self-regulation, responsibility, social competency, and empathy was used to measuring the objectives of the study. In particular, this study wanted to test the level (tier) of children's socioemotional competence before and after the implementation of the SEL program from the perspective of self-assessment and teacher evaluation. This study uses a multi-location quasi-experimental method involving 125 children from primary schools in Inanam district, Kota Kinabalu, Sabah who were divided into two groups, namely the treatment group (65 people) and the control group (60 people). In the early stages, children sat for a pre-test, followed by a 12-week SEL program and concluded with a post-test. For the purpose of data analysis, descriptive statistical tests (frequency and percentage) and inferential statistical tests (non parametric tests i.e. Wilcoxon signed-rank test, Mann Whitney test and independent sample t test) were conducted to confirm the constructed hypotheses. As a result of the analysis, the findings show that the SEL program has generally succeeded in increasing the level of socioemotional competence when there is an increase in Tier 1 respondents (moderate to high functionality) by 38.4% (self-assessment) and 16.9% (teacher assessment) after following the program. At the same time, the SEL program also managed to reduce the percentage of respondents in Tier 3 (high risk) by 26.1% (self-assessment) and 10.7% (teacher assessment). For the subscale study, the SEL program successfully increased the level of competence for the subscales of self-regulation by 13.9%, social competency (29.2%), responsibility (20%), and empathy (21.5%). In conclusion, the biggest implication of this study is the development of socioemotional learning module that highlights the application of psychological theories and concepts so that it can have a positive impact on children's self-development through increasing the level of socioemotional competence in a systematic and structured manner.

Keywords: *socioemotional skills, socioemotional competence, Socioemotional Learning (SEL), guidance program, primary school children, SEARS-C, SEARS-T*

SENARAI KANDUNGAN

		Halaman
TAJUK		i
PENGAKUAN		ii
PENGESAHAN		iii
PENGHARGAAN		iv
ABSTRAK		v
ABSTRACT		vi
SENARAI KANDUNGAN		viii
SENARAI JADUAL		xvii
SENARAI RAJAH		xxii
SENARAI SINGKATAN		xxiii
SENARAI LAMPIRAN		xxv
BAB 1:	**PENDAHULUAN**	
1.1	Pengenalan	1
	1.1.1 Tahap Kompetensi Sosio-Emosi Kanak-Kanak	4
	1.1.2 Pembelajaran Sosio-Emosi Kanak-Kanak	7
1.2	Latar Belakang Kajian	10
1.3	Permasalahan Kajian	16
1.4	Objektif Kajian	24
1.5	Persoalan Kajian	26
1.6	Kepentingan Kajian	28
1.7	Penutup	33

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

BAB 2: SOROTAN LITERATUR

2.1	Pengenalan		35
2.2	Pendekatan Teori		36
	2.2.1	Teori Perkembangan Psikososial Erikson	36
	2.2.2	Teori Pembelajaran Sosial Bandura	42
	2.2.3	Teori Sosiobudaya Lev Vygotsky	46
	2.2.4	Teori Sistem Ekologikal Urie Bronfenbrenner	49
	2.2.5	Teori Kesejahteraan PERMA (Psikologi Positif)	53
2.3	Sorotan Kajian Literatur		60
	2.3.1	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Kanak-Kanak yang Mengikuti Program dan Tidak Mengikuti Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	60
	2.3.2	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Kanak-Kanak Sebelum dan Selepas Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	65
	2.3.3	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Kanak-Kanak Sebelum dan Selepas Program antara Kanak-Kanak Lelaki dan Perempuan	69
2.4	Kerangka Konseptual Kajian		72
	2.4.1	Teori Psikososial – Erikson	72
	2.4.2	Teori Pembelajaran Sosial – Albert Bandura	75
	2.4.3	Teori Lev Vygotsky – Teori Sosiobudaya	76
	2.4.4	Teori Urie Bronfenbrenner – Sistem Ekologikal	76
	2.4.5	Teori Kesejahteraan oleh Martin Seligman	77
2.5	Definisi Konsep dan Operasi		81
	2.5.1	Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	82
	2.5.2	Kompetensi Sosio-Emosi	86
2.6	Hipotesis Kajian		87

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

2.7 Penutup 93

BAB 3: METODOLOGI KAJIAN

3.1 Pengenalan 94

3.2 Reka Bentuk Kajian 94

3.3 Persampelan Kajian 97

3.4 Lokasi Kajian 101

3.5 Instrumen Kajian 101

3.5.1 *Social Emotional Asset and Resilience Scales – Child* (SEARS-C) 103

3.5.2 *Social Emotional Asset and Resilience Scales – Teacher* (SEARS-T) 104

3.5.3 Cara Menginterpretasi Data Menggunakan SEARS 105

3.5.4 Ciri Psikometrik Alat Kajian 107

3.5.5 Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) 114

3.5.6 Kesahan dan Kebolehpercayaan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) 129

3.6 Kajian Awal terhadap Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) 131

3.6.1 Pemurnian Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) 132

3.7 Kajian Sebenar 132

3.8 Prosedur Kajian dan Protokol Eksperimen 133

3.8.1 Ujian Pra 133

3.8.2 Rawatan 134

3.8.3 Ujian Pasca 135

3.8.4 Kesan yang Dielakkan Dalam Eksperimen 136

3.9 Tatacara Kajian 138

UMS UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

3.10	Analisis Data	139
3.11	Isu Etika	143
3.12	Penutup	146
BAB 4:	**KEPUTUSAN KAJIAN**	
4.1	Pengenalan	147
4.2	Pembinaan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	147
4.3	Kaedah Pembinaan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi	166
4.4	Proses Pembinaan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio- Emosi	167
	4.4.1 Fasa Pembinaan Modul	170
4.5	Kebolehpercayaan Kandungan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	176
4.6	Kesahan Kandungan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	180
4.7	Keberkesanan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi Berdasarkan Analisis Statistik Deskriptif	189
	4.7.1 Mengukur Tahap *(Tier)* Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Kendiri	189
	4.7.2 Mengukur Tahap *(Tier)* Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Semasa Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru	190
	4.7.3 Mengukur Tahap *(Tier)* Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Semasa Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Kendiri	192
	4.7.4 Mengukur Tahap *(Tier)* Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Semasa Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru	193

UMS UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

4.7.5 Mengenal Pasti Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Subskala Regulasi Kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Bagi Kumpulan Kawalan Semasa Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 194

4.7.6 Mengenal Pasti Tahap (Tier) Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Subskala Regulasi Kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 197

4.8 Keberkesanan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi Berdasarkan Analisis Statistik Inferensi 199

4.8.1 Perbezaan Tahap Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Kendiri 199

4.8.2 Perbezaan Tahap Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Pada Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru 200

4.8.3 Perbezaan Tahap Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Semasa Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Kendiri 200

4.8.4 Perbezaan Tahap Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 201

4.8.5 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Kendiri Berdasarkan Jantina 202

4.8.6 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru Berdasarkan Jantina 202

4.8.7 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Pada Perspektif Penilaian Kendiri Berdasarkan Jantina bagi Kumpulan Kawalan Selepas Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE) 203

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

4.8.8	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Pada Perspektif Penilaian Guru Berdasarkan Jantina Bagi Kumpulan Kawalan Selepas Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	204
4.8.9	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Kendiri Berdasarkan Jantina	204
4.8.10	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru Berdasarkan Jantina	205
4.8.11	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Kendiri Berdasarkan Jantina	205
4.8.12	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru Berdasarkan Jantina	206
4.8.13	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Regulasi Kendiri	207
4.8.14	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Kompetensi Sosial	207
4.8.15	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Empati	208
4.8.16	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Kawalan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Tanggungjawab	209
4.8.17	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Regulasi Kendiri	209

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

4.8.18	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Kompetensi Sosial	210
4.8.19	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Empati	211
4.8.20	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi bagi Kumpulan Rawatan Sebelum dan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Berdasarkan Subskala Tanggungjawab	211
4.8.21	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Kendiri	212
4.8.22	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru	213
4.8.23	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Kendiri	213
4.8.24	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru	214
4.8.25	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Regulasi Kendiri Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru	215
4.8.26	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Kompetensi Sosial Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru	216
4.8.27	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Empati Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru	216

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

4.8.28 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Tanggungjawab Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Sebelum Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 217

4.8.29 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Regulasi Kendiri Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru 218

4.8.30 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Kompetensi Sosial Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 218

4.8.31 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Empati Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE daripada Perspektif Penilaian Guru 219

4.8.32 Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Berdasarkan Subskala Tanggungjawab Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan Selepas Perlaksanaan Program Bimbingan PSE Daripada Perspektif Penilaian Guru 220

4.9 Rumusan 220

BAB 5: PERBINCANGAN DAN RUMUSAN

5.1 Pengenalan 224

5.2 Ringkasan Kajian 224

5.3 Perbincangan Dapatan Kajian 226

5.3.1 Perbincangan Dapatan Kajian Deskriptif 226

5.3.2 Perbincangan Dapatan Kajian Inferensi 234

5.4 Rumusan Kajian 254

5.5 Implikasi Kajian 256

5.5.1 Implikasi Teori 256

5.5.2 Implikasi Praktikal 258

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

5.6 Limitasi dan Cadangan 259

5.7 Penutup 261

RUJUKAN 263

LAMPIRAN 292

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI JADUAL

			Halaman
Jadual 1.1	:	Statistik Salah Laku Disiplin Pelajar Sepanjang 2017	20
Jadual 2.1	:	Teori Perkembangan Sosio-Emosi Erikson	38
Jadual 3.1	:	Reka Bentuk Kuasi-Eksperimental Ujian Pra-Pasca Kumpulan-kumpulan Tidak Seimbang	96
Jadual 3.2	:	Taburan Kekerapan dan Peratusan Demografi Responden Mengikut Kumpulan, Jantina, Jenis Sekolah, Etnik, Agama dan Jumlah Adik-Beradik	99
Jadual 3.3	:	Tahap (*Tier*) bagi Alat Kajian SEARS - C	103
Jadual 3.4	:	Taburan Item Bagi Skala Alat Kajian SEARS-T	105
Jadual 3.5	:	Tahap (*Tier*) bagi Keseluruhan Alat Kajian SEARS-T	107
Jadual 3.6	:	Tahap (*Tier*) bagi Subskala Dalam Alat Kajian SEARS-T	107
Jadual 3.7	:	Kebolehpercayaan *SEARS-Children*	108
Jadual 3.8	:	Kebolehpercayaan *SEARS-Teacher*	108
Jadual 3.9	:	Korelasi Item Keseluruhan *SEARS-Children*	110
Jadual 3.10	:	Korelasi Item Keseluruhan *SEARS-Teacher*	111
Jadual 3.11	:	Kekuatan Korelasi	113
Jadual 3.12	:	Kesahan Konvergen Antara Subskala *SEARS-Teacher*	113
Jadual 3.13	:	Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi Selama 12 Minggu	125
Jadual 3.14	:	Kebolehpercayaan Alat Ukur Modul	129
Jadual 3.15	:	Jadual 3.15: Korelasi Item Modul	130
Jadual 3.16	:	Analisis Data	140
Jadual 3.17	:	Ujian yang Digunakan bagi Menguji Hipotesis	140
Jadual 4.1	:	Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi (PSE)	148

UMS UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Jadual 4.2	:	Nilai Kebolehpercayaan	178
Jadual 4.3	:	Kebolehpercayaan Alat Ukur Modul	178
Jadual 4.4	:	Korelasi Item Modu	179
Jadual 4.5	:	Laporan Penilai berkenaan Modul Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi serta Penambahbaikan	181
Jadual 4.6	:	Jadual Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Kendiri	189
Jadual 4.7	:	Jadual Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Guru	190
Jadual 4.8	:	Jadual Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Rawatan daripada Perspektif Penilaian Kendiri	192
Jadual 4.9	:	Jadual Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Rawatan daripada Perspektif Penilaian Guru	193
Jadual 4.10	:	Jadual Tahap (Tier) Regulasi kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Guru	194
Jadual 4.11	:	Jadual Tahap (Tier) Regulasi kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan Daripada Perspektif Penilaian Guru	197
Jadual 4.12	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	199
Jadual 4.13	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	200
Jadual 4.14	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	200
Jadual 4.15	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	201

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Jadual 4.16	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Mengikut Jantina Sebelum PSE Bagi Kumpulan Kawalan	202
Jadual 4.17	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Mengikut Jantina Sebelum PSE Bagi Kumpulan Kawalan	202
Jadual 4.18	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Mengikut Jantina Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	203
Jadual 4.19	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Mengikut Jantina Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	204
Jadual 4.20	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Mengikut Jantina Sebelum PSE Bagi Kumpulan Rawatan	204
Jadual 4.21	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Mengikut Jantina Sebelum PSE Bagi Kumpulan Rawatan	205
Jadual 4.22	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Mengikut Jantina Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	205
Jadual 4.23	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Mengikut Jantina Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	206
Jadual 4.24	:	Perbezaan Regulasi Kendiri Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	207
Jadual 4.25	:	Perbezaan Kompetensi Sosial bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	207
Jadual 4.26	:	Perbezaan Empati bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan	208
Jadual 4.27	:	Perbezaan Tanggungjawab Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	209
Jadual 4.28	:	Perbezaan Regulasi Kendiri Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	209

UMS UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Jadual 4.29	:	Perbezaan Kompetensi Sosial bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	210
Jadual 4.30	:	Perbezaan Empati bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Kawalan	211
Jadual 4.31	:	Perbezaan Tanggungjawab bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum dan Selepas PSE Bagi Kumpulan Rawatan	211
Jadual 4.32	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi bagi Perspektif Penilaian Kendiri Sebelum PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	212
Jadual 4.33	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	213
Jadual 4.34	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Kendiri Selepas PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	213
Jadual 4.35	:	Perbezaan Kompetensi Sosio-Emosi Bagi Perspektif Penilaian Guru Selepas PSE antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	214
Jadual 4.36	:	Perbezaan Regulasi Kendiri Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum PSE antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	215
Jadual 4.37	:	Perbezaan Kompetensi Sosial Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum PSE antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	216
Jadual 4.38	:	Perbezaan Empati Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum PSE Bagi Kumpulan Kawalan dan Rawatan	216
Jadual 4.39	:	Perbezaan Tanggungjawab Bagi Perspektif Penilaian Guru Sebelum PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	217
Jadual 4.40	:	Perbezaan Regulasi Kendiri Bagi Perspektif Penilaian Guru Selepas PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	218
Jadual 4.41	:	Perbezaan Kompetensi Sosial Bagi Perspektif Penilaian Guru Selepas PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	218

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Jadual 4.42	:	Perbezaan Empati Bagi Perspektif Penilaian Guru Selepas PSE Antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	219
Jadual 4.43	:	Perbezaan Tanggungjawab Bagi Perspektif Penilaian Guru Selepas PSE antara Kumpulan Kawalan dan Rawatan	220
Jadual 4.44	:	Ringkasan Keputusan Analisis Kajian	221

UMS
UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

SENARAI RAJAH

			Halaman
Rajah 1.1	:	Pembelajaran Sosio-Emosi	9
Rajah 2.1	:	Kerangka Teoritikal Kajian	35
Rajah 2.2	:	Model Reciprocal Determinism	43
Rajah 2.3	:	ZPD dan Scaffolding	49
Rajah 2.4	:	Teori Sistem Ekologikal Bronfenbrenner	50
Rajah 2.5	:	Model PERMA: Teori Saintifik Kebahagiaan	54
Rajah 2.6	:	Kerangka Konseptual Kajian Kuasi-Eksperimen	81
Rajah 3.1	:	Prosedur Kajian dan Protokol Eksperimen Bagi Perlaksanaan Program Bimbingan Pembelajaran Sosio-Emosi	134
Rajah 4.1	:	Model Reka Bentuk Pembinaan Modul Sidek dan Jamaludin	168
Rajah 4.2	:	Graf Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Kendiri	190
Rajah 4.3	:	Graf Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Guru	191
Rajah 4.4	:	Graf Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Rawatan daripada Perspektif Penilaian Kendiri	193
Rajah 4.5	:	Graf Tahap (*Tier*) Kompetensi Sosio-Emosi Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Rawatan daripada Perspektif Penilaian Guru	194
Rajah 4.6	:	Graf Tahap (Tier) Regulasi Kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Kawalan daripada Perspektif Penilaian Guru	196
Rajah 4.7	:	Graf Tahap (Tier) Regulasi kendiri, Kompetensi Sosial, Empati dan Tanggungjawab Sebelum dan Selepas PSE bagi Kumpulan Rawatan daripada Perspektif Guru	199

UMS UNIVERSITI MALAYSIA SABAH